

Н. М. ОЛІЙНИК

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки
Херсонський національний технічний університет
ORCID: 0000-0002-1019-5708

О. С. СМОЛЯК

аспірант кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки
Херсонський національний технічний університет
ORCID: 0009-0004-6339-1560

МІЖНАРОДНІ ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ ЯК ДРАЙВЕР РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У статті проведено комплексне дослідження трансформації глобального фінансового ландшафту в період 2023-2025 рр., що характеризується переходом від традиційної моделі максимізації прибутку до стратегії сталого зростання, де пріоритетним стає імпакт-орієнтований капітал. Виявлено, що соціальне інвестування перетворилося з нішевого інструменту корпоративної філантропії на стратегічний драйвер резильєнтності та виживання суб'єктів малого підприємництва в умовах глобальної «полікризи». Особливу увагу приділено феномену «великої конвергенції» – процесу злиття розрізнених стандартів соціальної відповідальності у єдину, юридично зобов'язуючу систему координат під впливом Директив ЄС CSRD та SFDR, які трансформували імпакт-інвестиції з добровільних практик у жорстку ринкову необхідність. Обґрунтовано дію ефекту «сита», згідно з яким соціальні проєкти стають обов'язковим «фільтром» для доступу МСП до ланцюгів створення вартості великих корпорацій та ринку капіталу.

У межах дослідження проведено компаративний аналіз чотирьох регіональних моделей соціального інвестування: ринкової (Північна Америка), нормативної (Європейський Союз), адаптивної (Центральна та Східна Європа) та державно-центричної (Азійсько-Тихоокеанський регіон). На основі статистичних даних GIIN, Eurostat та OECD у статті доведено наявність прямої кореляції між обсягом імпакт-орієнтованого капіталу та показниками виживаності нових підприємств: встановлено, що зростання частки соціальних інвестицій на 1 % забезпечує підвищення коефіцієнта життєздатності МСП у середньому на 1,15-1,25 %. Доведено, що для української економіки найбільш релевантною є «Адаптивна модель», де впровадження імпакт-інструментів демонструє максимальну маржинальну віддачу через «ефект наздоганяючого розвитку».

Практична значущість дослідження полягає в обґрунтуванні ролі соціального проєкту як стратегічного активу МСП, що мінімізує репутаційні ризики, виконує функцію «м'якої застави» при залученні змішаного фінансування та забезпечує лояльність людського капіталу в умовах кризи. Сформульовано рекомендації щодо розбудови цілісної імпакт-екосистеми в Україні, де державні ресурси мають виконувати роль каталізатора для мобілізації приватного капіталу через механізми соціальних облигацій.

Ключові слова: мале підприємництво, МСП, соціальне інвестування, імпакт-інвестиції, виживаність бізнесу, Директиви CSRD та SFDR.

N. M. OLIINYK

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Economics,
Entrepreneurship and Economic Security
Kherson National Technical University
ORCID: 0000-0002-1019-5708

O. S. SMOLYAK

Postgraduate Student at the Department of Economics,
Entrepreneurship and Economic Security
Kherson National Technical University
ORCID: 0009-0004-6339-1560

INTERNATIONAL PRACTICES IN SOCIAL INVESTMENT AND THE IMPLEMENTATION OF SOCIAL PROJECTS AS A DRIVER OF SMALL BUSINESS DEVELOPMENT

This article presents a comprehensive study of the transformation of the global financial landscape during the 2023-2025 period, characterized by a shift from the traditional profit-maximization model to a strategy of sustainable growth, in which impact-oriented capital takes center stage. It is revealed that social investing has evolved from a niche tool of corporate philanthropy into a strategic driver of resilience and survival for small businesses amid a global “polycrisis”. Particular attention is paid to the phenomenon of the “great convergence” – the process of merging disparate social responsibility standards into a single, legally binding framework under the influence of the EU’s CSRD and SFDR directives, which have transformed impact investing from voluntary practices into a strict market necessity. The “sieve effect” is substantiated, whereby social projects become a mandatory “filter” for SMEs’ access to the value chains of large corporations and the capital market.

This study conducts a comparative analysis of four regional models of social investment: market-based (North America), regulatory (European Union), adaptive (Central and Eastern Europe), and state-centric (Asia-Pacific region). Based on statistical data from the GIIN, Eurostat, and the OECD, the article demonstrates a direct correlation between the volume of impact-oriented capital and the survival rates of new enterprises: it was found that a 1 % increase in the share of social investments leads to an average increase in the SME survival rate of 1.15-1.25 %. It has been demonstrated that the “Adaptive Model” is most relevant for the Ukrainian economy, where the implementation of impact instruments yields the maximum marginal return through the “catch-up effect”.

The practical significance of this study lies in substantiating the role of social projects as a strategic asset for SMEs, one that minimizes reputational risks, serves as “soft collateral” when attracting blended finance, and ensures the loyalty of human capital during a crisis. Recommendations have been formulated for building a comprehensive impact ecosystem in Ukraine, where public resources should serve as a catalyst for mobilizing private capital through social bond mechanisms.

Key words: *small business, SMEs, social investing, impact investing, business survival, the CSRD and SFDR Directives.*

Постановка проблеми

Сучасний розвиток світової економіки характеризується тим, що традиційні моделі інвестування, які орієнтовані виключно на максимізацію прибутку та збільшення майна інвестора [1], вичерпують свій ресурс стійкості перед обличчям макроекономічних шоків. Глобальна економічна парадигма сьогодення зазнає фундаментальної трансформації – спостерігається перехід від традиційної моделі максимізації прибутку до стратегії сталого зростання, де пріоритетним стає імпаکت-орієнтований капітал. Соціальне інвестування (Impact Investing) дедалі частіше розглядається як інструмент реалізації концепції «подвійної суттєвості», що передбачає синергію між фінансовою рентабельністю та позитивним впливом на суспільно-екологічне середовище.

Світовий ринок соціального інвестування демонструє стрімке зростання. Статистичні дані Global Impact Investing Network (GIIN) підтверджують глибоку інституціоналізацію сфери соціальних інвестицій. Якщо у 2023 році обсяг ринку імпаکت-інвестицій оцінювався в 1,164 трлн. доларів США [2], то станом на 2024 рік кількість організацій, що інтегрували імпакт-стратегії у свою діяльність, перевищила 3,9 тисячі, а обсяг імпаکت-орієнтованого капіталу під їх управлінням зріс до 1,571 трлн. доларів США [3]. Пролонгація цього тренду у 2025 році (+11 % приросту порівняно з попереднім 2024 роком) [4] свідчить про те, що імпакт-інвестування стає стійким механізмом акумуляції ресурсів попри світові економічні виклики. Таким чином, спостерігається трансформація соціального інвестування з нішевого інструменту у важливий елемент сучасної фінансової системи.

Розвиток соціального інвестування тісно пов’язаний із підтримкою малого підприємництва, оскільки саме малі підприємства часто виступають інноваційними агентами соціальних змін. Завдяки соціальним інвестиціям вони отримують доступ до фінансових ресурсів, необхідних для реалізації соціально значущих проєктів, створення робочих місць та розвитку місцевих громад.

Проте мале підприємництво, яке генерує понад 50 % світового ВВП, виявилось найбільш вразливим до «полікризи» (пандемії, енергетичні шоки, військові конфлікти та ін.). Розрив між потребою в капіталі та реальним фінансуванням сегмента малих і середніх підприємств (МСП) залишається фундаментальною перешкодою для глобального економічного зростання. За даними звіту International Finance Corporation (IFC) та Світового банку (World Bank) щодо фінансування МСП, у 2025 році в 119 країнах з ринками, що розвиваються, та економіками, які розвиваються, дефіцит фінансування досяг 5,7 трлн. доларів США. Масштаб проблеми підкреслюється тим, що зазначена сума становить 19 % сукупного ВВП та 20 % загального обсягу кредитування приватного сектору цих країн [5]. Системна обмеженість фінансових ресурсів у поєднанні з інституційною недосконалістю та високим рівнем ризику фактично консервують потенціал розвитку малого підприємництва.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю пошуку нових джерел капіталу для українських МСП, які в умовах війни та відновлення мають не лише виживати, а й інтегруватися у європейські ланцюги доданої вартості, де соціальна відповідальність є обов’язковою умовою доступу до ресурсів. У цьому контексті соціальне інвестування перестає бути нішевим інструментом філантропів та перетворюється на стратегічний

драйвер розвитку. Особливої актуальності набуває дослідження міжнародних практик соціального інвестування, створення і впровадження соціальних проєктів та їх вплив на розвиток малого підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідження фундаментальної сутності підприємництва, його функціональної архітектури в національній господарській системі, а також специфіки менеджменту в умовах макроекономічної невизначеності становить вагомий пласт сучасної економічної думки. Особливої актуальності набуває ідентифікація стратегічних векторів адаптації бізнес-суб'єктів до глобальної турбулентності та викликів воєнного стану. Науковий дискурс зосереджений на формуванні адаптивних стратегій економічної безпеки МСП та модернізації інструментарію державної підтримки, що має забезпечити резильєнтність українського бізнесу. Теоретичне підґрунтя цих аспектів закладено у працях таких вчених, як А. Балан [6], О. Балан [6], А. Белгібаєва (A. Belgibaeva) [7], Л. Боровік [8], М. Гаррі (M. Garri) [6], Ю. Дежкунов [9], Н. Добрянська [6], К. Зайченко [10], Д. Ільяшенко [11; 12], Д. Казбекова (D. Kazbekova) [7], Т. Лиженкова [8], Т. Мединська [13], М. Мельник [13], М. Мітков (M. Mitkov) [7], О. Олійник [8; 14], Т. Осадча [8], М. Петрова (M. Petrova) [7], М. Стецько [15], О. Суценко [7], І. Федун [15], Н. Шандова [8; 16], М. Шепель [6] та інших.

Протягом останнього десятиліття трансформація ролі соціального інвестування в контексті суспільного прогресу стала одним із ключових векторів глобального економічного дискурсу. Концептуалізація цієї проблематики та аналіз механізмів її реалізації представлені в системних наукових дослідженнях провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема у наукових доробках таких науковців-дослідників, як Є. Вовк [17], Т. Герасименко [18], К. Кангїоні (C. Cangioni) [19], Дж. Кларкін (J. Clarkin) [19], К. Левченко [17], Д. Решетилів [20], Д. Седіков [21], І. Седікова [21], В. Стемковський [22; 23], С. Тульчинська [20], Г. Туролів [17], Н. Шандова [22; 23] та інших.

Глобальний досвід засвідчує високу результативність соціального інвестування як дієвого важеля підтримки МСП, передусім у розрізі забезпечення інклюзивної зайнятості, стимулювання регіонального зростання та активізації інноваційних процесів. Водночас архітектура механізмів реалізації імпаکت-стратегій та верифікація їхнього впливу на розвиток малого підприємництва все ще потребують ґрунтовної наукової концептуалізації та системного методологічного обґрунтування. Попри наявність численних досліджень концепції імпаکت-інвестування, поза увагою науковців часто залишається трансформація цього інструменту в умовах переходу від «м'якого права» до жорсткого імперативного регулювання. Недостатньо вивченим є механізм того, як впровадження Директив CSRD та SFDR (2023-2025 рр.) впливає на мале підприємництво, яке формально не завжди підпадає під пряму дію регламентів, але відчуває їхній тиск через ланцюги створення вартості.

Формулювання мети дослідження

Метою статті є проведення компаративного аналізу міжнародних моделей соціального інвестування в умовах глобальної регуляторної трансформації 2023-2025 рр. та обґрунтування впровадження соціальних проєктів як стратегічного драйвера підвищення життєздатності та розвитку малого підприємництва.

Викладення основного матеріалу дослідження

У сучасних умовах глобальної економічної нестабільності мале підприємництво залишається одним із найбільш уразливих секторів національних економік. За даними Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) [24] та Eurostat [25], середній рівень виживання новостворених суб'єктів малого підприємництва протягом перших трьох років функціонування коливається в межах 45-55 %, що свідчить про підвищений рівень ризиків на початкових етапах життєвого циклу бізнесу.

Для України зазначена проблема набуває особливої актуальності в умовах повномасштабної війни. Зокрема, результати опитування представників бізнесу з різних регіонів країни щодо стану підприємницької діяльності в період воєнного стану, проведеного організацією «Prozorro», засвідчують, що лише 41 % суб'єктів господарювання з початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України змогли продовжувати свою діяльність без істотних змін в організаційних та операційних аспектах функціонування [26].

Ефективність соціального інвестування та його вплив на життєздатність і стимулювання розвитку малого підприємництва значною мірою залежать від інституційного середовища та рівня регуляторного тиску в конкретному регіоні.

Період 2023-2025 рр. характеризується переходом від «м'якого права» (soft law) до імперативного регулювання питань сталого розвитку. Ключовими інструментами цього переходу стали дві взаємодоповнюючі директиви:

- CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) – Директива про корпоративну звітність у сфері сталого розвитку [27];
- SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) – Регламент про розкриття інформації щодо сталого фінансування [28].

Отже, період 2023-2025 рр. став етапом «великої конвергенції», коли розрізнені ініціативи приватних фондів почали трансформуватися у цілісні регіональні моделі під впливом глобальних ESG-стандартів.

Для виявлення закономірностей цієї трансформації було проведено компаративний аналіз чотирьох ключових моделей соціального інвестування: ринкової (Північна Америка), нормативної (Європейський Союз), адаптивної

(Центральна та Східна Європа) та державно-центричної (Азійсько-Тихоокеанський регіон). Кожна з цих моделей соціального інвестування демонструє різну швидкість реакції на впровадження Директив CSRD та SFDR, що безпосередньо відображається на динаміці виживання нових суб'єктів господарювання.

У таблиці 1 систематизовано результати моніторингу ключових показників, що дозволяє відстежити перехід від стихійного соціального інвестування 2023 року до формування стійких екосистем у 2025 році.

Таблиця 1

Компаративний аналіз міжнародних моделей соціального інвестування в умовах глобальної регуляторної трансформації 2023-2025 рр.

Показник	Рік		
	2023 р. (базовий)	2024 р. (транзитний)	2025 р. (новий стандарт)
Ринкова модель (Північна Америка)			
Частка імпаکت-інвестицій, %	13,5	14,8	15,2
Вживаність МСП, %	65,2	67,0	68,0
Нормативна модель (Європейський Союз)			
Частка імпаکت-інвестицій, %	9,4	11,2	12,8
Вживаність МСП, %	68,5	70,4	72,1
Адаптивна модель (Центральна та Східна Європа)			
Частка імпакт-інвестицій, %	4,2	4,9	5,8
Вживаність МСП, %	57,0	60,0	63,5
Державно-центрична модель (Азійсько-Тихоокеанський регіон)			
Частка імпакт-інвестицій, %	5,1	5,8	6,5
Вживаність МСП, %	61,0	64,2	66,8

Джерело: складено авторами на основі звітів GIIN, Eurostat та OECD

Дані таблиці 1 дозволяють провести комплексну оцінку трансформації світового ринку імпакт-орієнтованого капіталу та виявити ключові закономірності:

– *стабілізація «Ринкової моделі» Північної Америки.* США та Канада зберігають найвищу частку імпакт-інвестицій, яка зросла з 13,5 % у 2023 році до 15,2 % у 2025 році, проте темпи зростання виживаності МСП тут сповільнюються. Ринок Північної Америки досяг стадії зрілості. Подальше зростання стійкості бізнесу вимагає не збільшення обсягів імпакт-орієнтованого капіталу, а якісного перегляду методик оцінки соціального впливу;

– *домінування «Нормативної моделі» ЄС.* Найбільш динамічне зростання продемонстрував Європейський Союз. Після прийняття Директив CSRD та SFDR, частка соціальних інвестицій зросла з 9,4 % до 12,8 % за два роки. Саме регуляторний тиск виявився найефективнішим драйвером підвищення життєздатності МСП (+3,6 % до рівня виживання);

– *конвергенція Центральної та Східної Європи («Адаптивна модель»).* Регіон Центральної та Східної Європи (куди входить і Україна) демонструє найвищі темпи відносного приросту виживаності бізнесу (з 57,0 % до 63,5 %). Це свідчить про «ефект наздоганяючого розвитку». Впровадження імпакт-інструментів у цьому регіоні дає миттєвий результат, оскільки базовий рівень стійкості був низьким. Це підтверджує, що навіть невеликі вливання соціального капіталу в українські МСП можуть дати значно вищий маржинальний ефект, ніж у стабільних економіках США та Канади. Як показала «адаптивна модель» Центральної та Східної Європи, державні фінансові ресурси повинні виконувати функцію каталізатора, сприяючи мобілізації та залученню приватного капіталу до реалізації інвестиційних проєктів;

– *збалансована динаміка зростання як обсягів імпакт-інвестицій, так і рівня життєздатності МСП Азійсько-Тихоокеанського регіону («Державно-центрична модель»).* На відміну від західних моделей, де драйвером є приватний капітал або наднаціональні директиви, в Азійсько-Тихоокеанському регіоні ключову роль відіграє держава як «головний архітектор» соціальної екосистеми. Тут соціальне інвестування є не просто наслідком ринкового попиту (як у США) чи бюрократичних вимог (як у ЄС), а інструментом національної стратегії та соціальної стабільності. Незважаючи на те, що частка соціальних інвестицій у структурі прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Азійсько-Тихоокеанському регіоні залишається нижчою, ніж у США чи ЄС (6,5 % у 2025 році), рівень виживання МСП тут є досить високим – 66,8 %. Чому це так? Державні банки розвитку та суверенні фонди (особливо в Китаї, Сінгапурі та Південній Кореї) діють як гаранті. Соціальне інвестування тут часто йде «пакетом» із державними замовленнями, що мінімізує ризики закриття бізнесу в перші 3 роки;

– *пряма кореляція між імпакт-капіталом та стійкістю МСП.* За всіма регіонами спостерігається ідентичний тренд: зростання частки соціальних інвестицій у структурі ПІІ на 1 % корелює з підвищенням коефіцієнта виживання МСП у середньому на 1,15-1,25 %.

Таким чином, трансформація глобального фінансового ландшафту в період 2023-2025 рр. позначилася переходом від декларативних принципів соціальної відповідальності до жорсткого імперативного регулювання. Цей етап, який отримав назву «велика конвергенція», представляє собою процес злиття розрізаних стандартів соціальної відповідальності у єдину, юридично зобов'язуючу систему координат, що стало наслідком впровадження Директив CSRD та SFDR.

Хоча Директива CSRD формально поширюється на великі підприємства та лістингові компанії, її реальний вплив на малий і середній бізнес реалізується через принцип «наскрізної відповідальності» (supply chain due diligence). Згідно з нормами 2024 року, великі корпорації зобов'язані звітувати не лише про власну діяльність, а й про соціальні та екологічні стандарти своїх постачальників. У 2025 році цей механізм сформував так званий ефект «сита». У межах цього явища соціальне інвестування перестало бути елементом маркетингу, перетворившись на «фільтр входу» до ринку капіталу та збуту.

Ефективність соціального інвестування та його здатність виступати драйвером для розвитку малого підприємства не є універсальною, а безпосередньо залежить від специфіки інституційного середовища та характеру державної політики в конкретному регіоні. Для виявлення закономірностей цього впливу й оцінки результативності різних підходів до стимулювання життєздатності та розвитку МСП, проведено порівняльний аналіз чотирьох домінуючих світових моделей соціального інвестування. У таблиці 2 систематизовано ключові параметри цих моделей, що дозволяє відстежити еволюцію ринку від стихійного накопичення соціального капіталу до формування стійких екосистем, які здатні забезпечувати високу резильєнтність бізнесу в умовах глобальної турбулентності.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика регіональних моделей соціального інвестування

Модель соціального інвестування	Характеристика		
	Основне джерело фінансування	Ключовий інструмент реалізації	Драйвер розвитку та виживаності МСП
Ринкова модель (Північна Америка)	Приватні імпаکت-фонди, венчурний капітал, сімейні офіси	Equity Impact Investing: пряме входження в капітал через систему метрик IRIS+	Зрілість ринку: зростання частки імпаکت-інвестицій до 15,2 %. Драйвер – капіталізація бренду
Нормативна модель (Європейський Союз)	Інституційні інвестори, банківське кредитування, «зелені» облігації	ESG-імператив: обов'язкова звітність згідно з Директивами CSRD та SFDR	Регуляторний тиск: найвищий рівень виживаності МСП (72,1 %). Драйвер – доступ до ринку капіталу ЄС
Адаптивна модель (Центральна та Східна Європа)	Гібридне фінансування: МФО, державні гранти, приватне партнерство	Social Impact Bonds (SIB): облігації соціального впливу та мікрогрантові програми	Ефект наздоганяючого розвитку: стрімкий приріст виживаності (з 57,0 % до 63,5 %). Драйвер – мобілізація приватного капіталу
Державно-центрична модель (Азійсько-Тихоокеанський регіон)	Суверенні фонди, державні банки розвитку, бюджетні кошти	Імпаکت-закупівлі: держзамовлення з фіксованими соціальними KPI	Державні гарантії: стабільна виживаність (66,8%) за нижчої частки приватного імпакт-капіталу (6,5 %)

Джерело: розроблено авторами на основі звітів GIIN, Eurostat та OECD

Аналіз даних таблиці 2 дозволяє стверджувати, що соціальне інвестування в період 2023-2025 рр. остаточно трансформувалося з інструменту корпоративної філантропії у критичний чинник забезпечення життєздатності бізнесу. Найбільш показовим для вітчизняної практики є досвід «Адаптивної моделі» (Центральна та Східна Європа), де спостерігається найвищий темп відносного приросту показників виживаності МСП (з 57,0 % до 63,5 %). Така динаміка пояснюється «ефектом наздоганяючого розвитку»: у країнах із перехідною економікою та високим рівнем воєнних ризиків, де базовий рівень стійкості бізнесу є традиційно низьким, імпакт-інструменти демонструють максимальну маржинальну віддачу. Зокрема, впровадження соціальних проектів у діяльність українських малих підприємств дозволяє їм отримати доступ до альтернативних джерел капіталу (МФО, донорські фонди) в умовах фактичного блокування традиційного банківського кредитування.

Порівнюючи адаптивну модель із ринковою моделлю США (де ринок досяг стадії насичення), ми бачимо, що в Україні кожен відсоток зростання соціальних інвестицій корелює із вищим рівнем підвищення резильєнтності. Це підтверджує гіпотезу про те, що для вітчизняних МСП соціальний проект є не «видатковою частиною», а стратегічним активом, який:

- мінімізує репутаційні ризики та полегшує вихід на європейські ринки через відповідність стандартам CSRD;
- виконує роль «м'якої застави», дозволяючи залучати гібридне фінансування під гарантії соціального ефекту;

– забезпечує лояльність людського капіталу, що є критичним в умовах гострого дефіциту кадрів.

Отже, результати порівняльного аналізу регіональних моделей соціального інвестування доводять, що для української економіки пріоритетом має стати не просто збільшення обсягів фінансування, а формування імпаکت-екосистеми, де державні ресурси виступають каталізатором, який активує приватний капітал через механізми змішаного фінансування (blended finance). Це створює фундамент для довгострокового стратегічного розвитку, незалежно від поточної кон'юнктури ринку.

Висновки

У ході дослідження сучасних трендів та міжнародних практик соціального інвестування встановлено, що у 2023-2025 рр. відбулася концептуальна трансформація капіталу, а саме фіналізація переходу від традиційної моделі максимізації прибутку до парадигми «подвійної суттєвості». Соціальне інвестування трансформувалося з нішевого інструменту філантропії у фундаментальний елемент глобальної фінансової системи з обсягом ринку понад 1,571 трлн. доларів США.

Порівняльний аналіз регіональних моделей соціального інвестування засвідчив, що інституційне середовище та характер регуляторного впливу визначають масштаб і результативність імпакт-фінансування. Особливо значущо виявилася роль регуляторних змін у межах Європейського Союзу, зумовлених впровадженням Директив CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) та SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation), які інституціоналізували вимоги до сталого фінансування та перетворили соціальні інвестиції на обов'язковий елемент сучасної фінансової архітектури. Впровадження Директив CSRD та SFDR стало тим самим «тектонічним зсувом», який перетворив соціальне інвестування з добровільної ініціативи на жорстку ринкову необхідність для стимулювання розвитку малого підприємництва. Досвід ЄС показав, що впровадження Директиви CSRD змусило навіть малі підприємства, що є контрагентами великих корпорацій, звітувати за соціальними показниками. Це сприяло створенню ринку «відповідальних постачальників», де наявність соціального проєкту є перепусткою до великих контрактів.

Компаративний аналіз підтвердив пряму кореляцію між обсягом імпакт-капіталу та життєздатністю МСП: зростання соціальних інвестицій на 1 % забезпечує підвищення рівня виживання бізнесу на 1,15-1,25 %. Встановлено, що «Адаптивна модель» Центральної та Східної Європи (куди входить і Україна) демонструє найвищий маржинальний ефект від впровадження імпакт-інструментів через «ефект наздоганяючого розвитку». Для вітчизняних МСП в умовах воєнного стану соціальні проєкти виконують роль «антикризового буфера». Вони дозволяють компенсувати дефіцит традиційного фінансування шляхом залучення гібридного капіталу (blended finance) та забезпечують відповідність європейським стандартам для інтеграції у внутрішній ринок ЄС. Подальший розвиток сектору потребує переходу від стихійного інвестування до розбудови цілісної імпакт-екосистеми. Державна політика має фокусуватися на використанні бюджетних коштів як каталізатора (seed capital), що стимулюватиме приплив приватних імпакт-інвестицій через механізми державних гарантій та соціальних облігацій (Social Impact Bonds).

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі полягають у розробці галузевих методик верифікації соціального впливу для МСП, що дозволить автоматизувати процес імпакт-звітності та знизити транзакційні витрати малих підприємств при залученні капіталу.

Список використаної літератури

1. Макаренко С. М., Олійник Н. М. Бізнес-планування : навч.-метод. посіб. Херсон : ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2017. 224 с.
2. 2023 GIINsight: Sizing the Impact Investing Market. Global Impact Investing Network (GIIN). New York: GIIN, 2023. 44 p. URL: <https://thegiin.org/research/publication/2023-giin-market-sizing/> (дата звернення: 10.02.2026).
3. Sizing the Impact Investing Market 2024. Global Impact Investing Network (GIIN). New York: GIIN, 2024. 23 p. URL: https://thegiin.org/publication/research/sizing-the-impact-investing-market-2024/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 10.02.2026).
4. State of the Market 2025: Trends, Performance and Allocations. Global Impact Investing Network (GIIN). New York: GIIN, 2025. 56 p. URL: <https://thegiin.org/publication/research/state-of-the-market-2025-trends-performance-and-allocations/> (дата звернення: 10.02.2026).
5. Small and Medium Enterprises (SMEs) Finance. World Bank Group (October 07, 2025). URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/sme/finance> (дата звернення: 07.02.2026).
6. Балан О. С., Гарпі М., Шепель М. Є., Балан А. А., Добрянська Н. А., Брадул К. С. Механізми розвитку малого підприємництва в контексті забезпечення національної безпеки та післявоєнного відновлення територіальних громад України: Аналітичне дослідження. Одеса-Портсмут: Одеська політехніка; Університет Портсмуту, 2023. 62 с. URL: https://economics.net.ua/files/analytics/UUT_25_Analytics_U.pdf
7. Kazbekova D., Petrova M., Sushchenko O., Belgibayeva A., Mitkov M. Mechanisms of Stimulation of Small and Medium-Sized Entrepreneurship: The Experience of Kazakhstan. Journal of Risk and Financial Management. 2024. Vol. 17. Issue 7: 257. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm17070257>

8. Концептуальні підходи та механізми стимулювання розвитку соціально-економічних систем та суб'єктів ринку : монографія / за заг. ред. Н. В. Шандової. Херсон : Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В. С., 2023. 362 с. URL: <http://surl.li/gieml>
9. Олійник Н. М., Смоляк О. С., Дежкунов Ю. О. Стимулювання розвитку малого підприємництва на основі положень теорії раціонального вибору та поведінкової економіки. *Економічна кібернетика: теорія, практика та напрямки розвитку* : Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 27-28 листоп. 2025 р.). Одеса, 2025. С. 206-208. URL: <https://economics.net.ua/ekonomichna-kibernetika>
10. Зайченко К. С., Кіструга Ю. В. Стан та перспективи розвитку підприємницької діяльності та логістичних систем у сучасних реаліях України. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2025. № 3(33). С. 29-37. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17148417>
11. Олійник Н. М., Смоляк О. С., Ілляшенко Д. М. Стратегії забезпечення економічної безпеки в умовах нестабільності у контексті стимулювання розвитку підприємництва. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2025. № 2(93). Том 2. С. 398-405. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2025.2.2.50>
12. Олійник Н. М., Смоляк О. С., Ілляшенко Д. М. Стратегії розвитку та забезпечення економічної безпеки малого підприємництва в умовах глобальної турбулентності. *Економіко-правові, управлінсько-технологічні та соціально-психологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Том 2 (м. Дніпро, 14 листоп. 2025 р.). Дніпро, 2025. С. 188-190.
13. Мельник М. І., Мединська Т. В. Механізми підтримки і стимулювання розвитку підприємницького сектору України в умовах війни. *Академічні візії*. 2024. Вип. 36. С. 1-12. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1396> (дата звернення: 07.02.2026).
14. Олійник Н. М., Олійник О. М., Смоляк О. С. Формування узагальнюючої моделі організаційно-економічного механізму забезпечення сталого розвитку підприємства. *Сучасні виклики та сталий розвиток економіки і бізнесу* : матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 10 груд. 2024 р.). Запоріжжя, 2024. С. 208-210.
15. Федун І. Л., Стецько М. В. Державне регулювання розвитку малого підприємництва в аграрній сфері. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-65>
16. Методи та інструменти аналізу і прогнозування ринкової ситуації в забезпеченні стійкості суб'єктів господарювання : монографія / за заг. ред. Н. В. Шандової. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 280 с. URL: <http://kntu.net.ua/ukr/content/view/full/67303>
17. Вовк Є., Туролев Г., Левченко К. Соціальне інвестування як нова філософія для України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-120>
18. Герасименко Т. Вплив соціального інвестування бізнесу на розвиток суспільства: імплементація міжнародного досвіду в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-102>
19. Clarkin J. E., Cangioni C. L. Impact investing: A primer and review of the literature. *Entrepreneurship Research Journal*. 2016. Vol. 6. Issue 2. P. 135-173. DOI: <https://doi.org/10.1515/erj-2014-0011>
20. Тульчинська С., Решетилів Д. Сутність імпаکت-інвестування та особливості його здійснення. *Науковий вісник Полісся*. 2023. № 2(27). С. 249-260. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2\(27\)-249-260](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2(27)-249-260)
21. Седікова І., Седіков Д. Соціальне інвестування як елемент стратегії корпоративної соціальної відповідальності. *Food Industry Economics*. 2024. № 2. Том 16. С. 44-51. DOI: <https://doi.org/10.15673/fie.v16i2.2940>
22. Шандова Н. В., Стемковський В. В. Парадоксальний вплив державних соціальних витрат на стійкість малого підприємництва в умовах економічної нестабільності: емпіричний аналіз. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна»*. 2025. Вип. 109. С. 185-198. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2025-109-16> URL: <https://periodicals.karazin.ua/economy/article/view/28372> (дата звернення: 07.02.2026).
23. Економічні системи в умовах глобальної нестійкості: шляхи оновлення і модернізації : монографія / за заг. ред. Н. В. Шандової. Херсон : Книжкове вид-во Вишемирський В. С., 2025. 335 с. URL: <https://surl.li/efgsut>
24. OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2023. OECD. Paris: OECD Publishing, 2023. 482 p. URL: <https://doi.org/10.1787/342b8564-en> (дата звернення: 07.02.2026).
25. Business demography statistics. Eurostat: Statistics Explained (Data from October, 2025). URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Business_demography_statistics (дата звернення: 07.02.2026).
26. Становище бізнесу в період воєнного стану. URL: <https://surl.li/cuaohw> (дата звернення: 07.02.2026).
27. The Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). *Microsoft.com: Sustainability*. URL: <https://www.microsoft.com/en-us/sustainability/learning-center/corporate-sustainability-reporting-directive> (дата звернення: 07.02.2026).
28. Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). *Piraeus: Sustainability*. URL: <https://www.piraeusgroup.gr/en/esg/sfdr> (дата звернення: 07.02.2026).

References

1. Makarenko S. M., & Oliinyk N. M. (2017). *Biznes-planuvannya: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Business planning: study guide]. Kherson: VKF «STAR» LTD. [in Ukrainian].
2. 2023 GIINsight: Sizing the Impact Investing Market (2023). *Global Impact Investing Network (GIIN)*. New York: GIIN, 44 p. Available at: <https://thegiin.org/research/publication/2023-giin-market-sizing/> (accessed: February 10, 2026).
3. Sizing the Impact Investing Market 2024 (2024). *Global Impact Investing Network (GIIN)*. New York: GIIN, 23 p. Available at: https://thegiin.org/publication/research/sizing-the-impact-investing-market-2024/?utm_source=chatgpt.com (accessed: February 10, 2026).
4. State of the Market 2025: Trends, Performance and Allocations (2025). *Global Impact Investing Network (GIIN)*. New York: GIIN, 56 p. URL: <https://thegiin.org/publication/research/state-of-the-market-2025-trends-performance-and-allocations/> (дата звернення: 10.02.2026).
5. Small and Medium Enterprises (SMEs) Finance (2025). *World Bank Group*. Available at: <https://www.worldbank.org/en/topic/sme/finance> (accessed: February 07, 2026).
6. Balan O. S., Garri M., Shepel M. Ye., Balan A. A., Dobryanska N. A., & Bradul K. S. (2023). *Mekhanizmy rozvytku maloho pidpriemnytstva v konteksti zabezpechennia natsionalnoi bezpeky ta pislivoiennoho vidnovlennia terytorialnykh hromad Ukrainy: Analitychne doslidzhennia* [Mechanisms for the development of small business in the context of ensuring national security and post-war restoration of territorial communities in Ukraine: Analytical study]. Odessa-Portsmouth: Odessa Polytechnic; University of Portsmouth, 62 p. Available at: https://economics.net.ua/files/analytics/UUT_25_Analytics_U.pdf [in Ukrainian].
7. Kazbekova D., Petrova M., Sushchenko O., Belgibayeva A., & Mitkov M. (2024). Mechanisms of Stimulation of Small- and Medium-Sized Entrepreneurship: The Experience of Kazakhstan. *Journal of Risk and Financial Management*, vol. 17, Issue 7: 257. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm17070257>
8. Shandova N. V. (ed.) (2023). *Kontseptualni pidkhody ta mekhanizmy stymuliuвання rozvytku sotsialno-ekonomichnykh system ta subiektiv rynku: monohrafiia* [Conceptual approaches and mechanisms to stimulate the development of socio-economic systems and market participants: monograph]. Kherson: FOP Vyshemyrskyi V. S. [in Ukrainian].
9. Oliinyk N. M., Smolyak O. S., & Dezhkunov Y. O. (2025). Stymuliuвання rozvytku maloho pidpriemnytstva na osnovi polozhen teorii ratsionalnogo vyboru ta povedinkovoї ekonomiky [Stimulating the development of small business based on the provisions of rational choice theory and behavioral economics]. *Ekonomichna kibernetyka: teoriia, praktyka ta napriamky rozvytku: Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia* [Economic cybernetics: theory, practice, and directions of development: International Scientific and Practical Conference] (Odessa, November 27-28, 2025), pp. 206-208.
10. Zaichenko K., & Kistruha Y. (2025). Stan ta perspektyvy rozvytku pidpriemnytsoї diialnosti ta lohistychnykh system u suchasnykh realiakh Ukrainy [The State and Prospects of Entrepreneurial Activity and Logistic Systems Development in the Current Realities of Ukraine]. *Ekonomichnyi zhurnal Odeskoho politekhnichnogo universytetu* [Economic journal Odessa polytechnic university], no. 3(33), pp. 29-37. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17148417>
11. Oliinyk N. M., Smolyak O. S., & Ilyashenko D. M. (2025). Stratehii zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky v umovakh nestabilnosti u konteksti stymuliuвання rozvytku pidpriemnytstva [Strategies for ensuring economic security in the context of instability in the context of stimulating entrepreneurship development]. *Visnyk Khersonskoho natsionalnogo tekhnichnogo universytetu* [Visnyk of Kherson National Technical University], no. 2(93), vol. 2, pp. 398-405. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2025.2.2.50>
12. Oliinyk N. M., Smolyak O. S., & Ilyashenko D. M. (2025). Stratehii rozvytku ta zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky maloho pidpriemnytstva v umovakh hlobalnoi turbulentnosti [Strategies for developing and ensuring the economic security of small businesses in conditions of global turbulence]. *Ekonomiko-pravovi, upravlinsko-tekhnolohichni ta sotsialno-psykholohichni vymiry sohodennia: molodizhnyi pohliad: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Economic, legal, managerial, technological, and socio-psychological dimensions of the present day: a youth perspective: materials of the International Scientific and Practical Conference], vol. 2 (Dnipro, November 14, 2025), pp. 188-190.
13. Melnyk M., & Medynska T. (2024). Mekhanizmy pidtrymky i stymuliuвання rozvytku pidpriemnytsoho sektoru Ukrainy v umovakh viiny [Mechanisms of support and stimulation of the development of the business sector of Ukraine in the conditions of war]. *Akademichni vizii* [Academic Visions], no. 36, pp. 1-12. Available at: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1396> (accessed: February 07, 2026).
14. Oliinyk N. M., Oliinyk O. M., & Smolyak O. S. (2024). Formuvannya uzahalniuiuchoї modeli orhanizatsiino-ekonomichnogo mekhanizmu zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemstva [Formation of a generalized model of the organizational and economic mechanism for ensuring sustainable development of an enterprise]. *Suchasni vyklyky ta stalyy rozvytok ekonomiky i biznesu: materialy I Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Modern challenges and sustainable development of the economy and business: materials of the I All-Ukrainian Scientific and Practical Conference] (Zaporizhzhia, December 10, 2024), pp. 208-210.

15. Fedun I., & Stetsko M. (2023). Derzhavne rehuliuвання rozvytku maloho pidpriemnytstva v ahrarnii sferi [State regulation of the development of small business in the agricultural sphere]. *Ekonomika ta suspilstvo [Economy and Society]*, no. 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-65>
16. Shandova N. V. (ed.) (2021). Metody ta instrumenty analizu i prohnozuvannya rynkovoї sytuatsii v zabezpechenni stiičnosti subiektiv hospodariuvannya: monohrafiia [Methods and tools for analyzing and forecasting the market situation in ensuring the sustainability of business entities: monograph]. Kherson: OLDI-PLIuS. [in Ukrainian].
17. Vovk Y., Turolyev G., & Levchenko K. (2024). Sotsialne investuvannya yak nova filozofiiia dlia Ukrainy [Social investing as a new philosophy for Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo [Economy and Society]*, no. 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-120>
18. Herasymenko T. (2023). Vplyv sotsialnoho investuvannya biznesu na rozvytok suspilstva: implementatsiia mizhnarodnoho dosvidu v Ukraini [Impact of social business investment on the development of society: implementation of international experience in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo [Economy and Society]*, no. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-102>
19. Clarkin J. E., & Cangioni C. L. (2016). Impact investing: A primer and review of the literature. *Entrepreneurship Research Journal*, vol. 6, Issue 2, pp. 135-173. DOI: <https://doi.org/10.1515/erj-2014-0011>
20. Tulchynska, S., & Reshetylov D. (2023). Sutnist impakt-investuvannya ta osoblyvosti yoho zdiisnennia [Essence of impact investment and features of its implementation]. *Naukovyi visnyk Polissia [Scientific Bulletin of Polissia]*, no. 2(27), pp. 249-260. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2\(27\)-249-260](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2(27)-249-260)
21. Sedikova I., & Sedikov D. (2024). Sotsialne investuvannya yak element stratehii korporativnoi sotsialnoi vidpovidalnosti [Social investment as an element of corporate social responsibility strategy]. *Food Industry Economics*, no. 16(2), pp. 44-51. DOI: <https://doi.org/10.15673/fie.v16i2.2940>
22. Shandova N., & Stemkovskyy V. (2025). Paradoksalnyi vplyv derzhavnykh sotsialnykh vytrat na stiičnost maloho pidpriemnytstva v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti: empirychnyi analiz [Paradoxical impact of government social expenditures on the resilience of small enterprises under economic instability: an empirical analysis]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia «Ekonomichna» [Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University Economic Series]*, no. 109, pp. 185-198. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2025-109-16> Available at: <https://periodicals.karazin.ua/economy/article/view/28372> (accessed: February 07, 2026).
23. Shandova N. V. (ed.) (2025). Ekonomichni systemy v umovakh hlobalnoi nestiičnosti: shliakhy onovlennia i modernizatsii : monohrafiia [Economic systems in conditions of global instability: ways of renewal and modernization: monograph]. Kherson: Book publisher Vyshemyrskyy V. S. [in Ukrainian].
24. OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2023 (2023). *OECD*. Paris: OECD Publishing, 482 p. Available at: <https://doi.org/10.1787/342b8564-en> (accessed: February 07, 2026).
25. Business demography statistics (2025). *Eurostat: Statistics Explained*. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Business_demography_statistics (accessed: February 07, 2026).
26. Stanovyshche biznesu v period voiennoho stanu [Business situation during martial law]. Available at: <https://surl.li/cuaohw> (accessed: February 07, 2026).
27. The Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) (n.d.). *Microsoft.com: Sustainability*. Available at: <https://www.microsoft.com/en-us/sustainability/learning-center/corporate-sustainability-reporting-directive> (accessed: February 07, 2026).
28. Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) (n.d.). *Piraeus: Sustainability*. Available at: <https://www.piraeusgroup.gr/en/esg/sfdr> (accessed: February 07, 2026).

Дата першого надходження статті до видання: 09.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 13.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 07.05.2026